

Mövcud faktlar və reallıqlar təsdiq edir ki, Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Qarabağ məsələsinin 1988-ci ildə gündəmə gəlməsi daha çox SSRİ-nin dağılmasına xidmət edən bir layihə idi. Bu layihənin əsas məqsədi SSRİ-ni dağıtmaq üçün separatçılıq mövqeyindən istifadə etdilər. O zaman deyirdilər ki, Mirzə Xəzər Azərbaycanın dərdini çəkir. Əslində, belə deyildi. Onun əsas məqsədi, yeni "Azadlıq" radiosunda 1918-1920-ci illərdə baş vermiş hadisələri dilə gətirməkdə məqsədi hər iki tərəfi (Azərbaycan və Ermənistan tərəflərini) qızıqsıdırmaq idi. Bu, faktdır ki, Qarabağ münaqişəsini Rusiya ssenariləşdirdi. Bu günə qədər bu ssenarinin arxasında Rusiya durur. Qərb isə Qarabağ münaqişəsinə ikili yanaşma nümayiş etdirir. Münaqişə həll edilərsə, Azərbaycan regionun lider dövlətinə çevriləcək. Ona görə də 44 günlük Vətən müharibəsinə qədər Qarabağ məsələsinin həll olunmamasında bəzən RF ilə ABŞ-ın maraqları üst-üstə düşürdü. Burada xristian sevgisi də var. İranla Fransanın (baxmayaraq ki, bunlar biri-birinə düşmən dövlətlərdir) Azərbaycana qarşı sərgilədikləri mövqe də eynidir. Qarabağ probleminin yaranması ictimai siyasi baxımdan araşdırılanda, aydın olur ki, Qarabağ siyasi qurbandır. Bu siyasi qurbanın ilkin ssenarisi ABŞ-da hazırlanmışdırsa, sonrakı davam ssenarisi Moskvada həyata keçirildi. Hər iki dövlət ATƏT-in Minsk Qurupunun həmsədr dövlətidir. Minsk Qurupunun digər həmsədr dövləti olan Fransa Ermənistanın yanında olmaqla öz maraqlarını təmin edir. Yəni də qayıdaraq o məsələyə vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycan Xalq Cəbhəsi hakimiyyətinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsini beynəlmilləşdirməsi yanlış idi. O zaman ideya və seçim ondan ibarət olmuşdur ki, münaqişəni beynəlmilləşdirməklə Ermənistanı diz cökməyə məcbur etmək olar. Bunun üçün hətta Kəlbəcər müdafiəsinin zəif təşkil olunmasına da maraq göstərildi. Nəticədə, Kəlbəcər işğal edildi. Amma real fakt ondan ibarətdir ki, Kəlbəcəri və digər ərazilərimizi erməni dövləti işğal edib (1993-cü il aprel ayının 30-da Kəlbəcər işğalı ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurası 822 sayılı qətnamə qəbul edib). İşğalı Rusiyanın yardımı ilə Ermənistan həyata keçirib. Bu, həqiqətdir. O da həqiqətdir ki, Kəlbəcər işğal edilməsi Azərbaycandakı hakimiyyətin səriştəsizliyinin nəticəsi idi. O zaman AXC hakimiyyətinin prosesləri proqnozlaşdırıb, ondan nəticə çıxara bilməməsi, xüsusilə də, təhlükəsizlik sahəsində cavabdeh olan şəxslərin siyasi səriştəsizliyi Kəlbəcər işğalına gətirib çıxardı. Onların beynəlxalq siyasətdə buraxdıqları kobud səhvləri Azərbaycanın faciəylə üzləşməsinə səbəb olub.

AXC hakimiyyətinin yanlış siyasəti Azərbaycana fəlakətlər gətirdi

Rusiyanı düşmən elan etmək, Cənubla Şimali Azərbaycanı birləşdirmək, Çinə bayraq sancacaqları barədə anormal fakir səsləndirmək, Özbəkistan rəhbərliyini türkçülüyə bağlılığı olmamaqda

Ermənilər dünyada Xalq kimi tanınır

günahlandırmaq və bu kimi qeyri-ciddi bəyanatlar vermələri, nəhayətdə, dünyanı "Azərbaycanın atom bombası var" deyərək hədələmələri Azərbaycanın regionda izolyasiya olunmasına gətirib çıxardı. Bir yandan Ermənistan torpaqlarımızı işğal etmək üçün hücum keçir, o biri tərəfdən Rusiya, Özbəkistan və digər dövlətlərlə düşmənçilik münasibətləri yaranır. Bir sözlə, AXC hakimiyyəti Azərbaycanı arzuolunmaz problemlərlə üz-üzə qoymuşdu. Bütün bunların fonunda Dağlıq Qarabağ münaqişəsini beynəlmilləşdirmək, demək olar ki, Azərbaycanın torpaqlarının daha geniş ərazidə işğalına gətirib çıxardı. Ona görə ki, Dağlıq

aydınlıq gətirilmir? Niyə tarixçilərimiz susur? Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, o zamankı AXC-Müsavat hakimiyyəti bununa

Qarabağ münaqişəsinin həlli ATƏT-in Minsk Qurupuna həvalə olunmaqla problem üçpilləli problemə çevrildi. Yəni artıq onun həlli, lokal və regional deyil, qlobal münaqişəyə çevrildi. Bu halda isə problemin həllinə nail olmaq üçün Rusiya, İran, Türkiyə, Fransa, ABŞ, Avropa Birliyi və NATO-nun maraqları əhatə olunmalıdır. Fikir verin, nə qədər mövqelər və maraqlar üst-üstə düşməlidir ki, Dağlıq Qarabağ problemi həllini tapsın. Halbuki 1992-ci ildə bu problem daha dar çərçivədə həll oluna bilərdi. Necə ki, sonrakı mərhələlərdə yaranan və heç də Dağlıq Qarabağ problemindən ağırlı olmayan problemləri daxili məsələ olaraq həll edildi.

1993-cü ildə Şimalda "Sadval", Cənubda isə qondarma "Talış-Muğan Respublikası" məsələsi meydana gələndə, Ulu Öndər Heydər Əliyev çox böyük ustalıqla bu məsələni həll etdi. Lakin Dağlıq Qarabağ separatçılarına qarşı Elçibəy hakimiyyəti bu cür addım atmadı.

Elçibəy hakimiyyətinin ən böyük günahı o oldu ki, onlar bu məsələni beynəlmilləşdirdilər. Bu da onların siyasi səriştəsizliyinin nəticəsi idi. Dağlıq Qarabağ məsələsini beynəlmilləşdirmək böyük səhv idi. Azərbaycan ordusu Xankəndinin 15 km yaxınlığında idi və Kəlbəcərə yol açılmışdır. 1993-cü ilin yanvar ayının 15-nə qədər ərazilərimiz işğaldan azad olunurdu. Həmin zaman orada, hətta rus qoşunları da vardı. Lakin Rusiyanın vəziyyəti ağır olduğundan, ermənilərə heç bir köməklik göstərə bilmirdi. Fevral ayında Xalq Cəbhəsi bəyanat verdi və həmin bəyanatdan sonra onlar ordunu geri çəkdi. Bütün bu məsələlərin üstündən 20 il vaxt keçir. Niyə bu məsələlərə

millətə ziyan vurmuş oldu və bu, başlanmazdır. Müharibə bir dövlətin başqa dövlətə elan etdiyi rəsmi hüquqi aktdır. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ ərazisində separatçılıq baş qaldırması və bu məsələni daxili məsələ olaraq asanlıqla aradan qaldırmaq olardı. Əgər həmin zaman hakimiyyətdə olanlar Ulu Öndər Heydər Əliyevi hakimiyyətə dəvət etsəydilər, bu problemlər baş verməyəcəkdi. Amma AXC hakimiyyəti belə bir addım atmadı. Yəni qayıdaraq o ağırlı məsələyə. Yəni, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini beynəlmilləşdirmələri AXC hakimiyyətinin səriştəsizliyinin nəticəsi idi. Onları həm də aldanıldıqlarını düşünürlər. Amma bütən hallar da səhvlər başlan-

mazdır. Yaddan çıxarmaq olmaz ki, 1948-ci ildə İsrail və Fələstin dövlətlərinin yaradılması üçün Fələstinə 60, İsrailə isə 40 faiz ərazi verildi. Bununla bağlı BMT-nin qətnaməsi də vardı. Fələstinlilərin səhvi nəticəsində torpaq sərhədləri 60 faizdən 25 faizə endi. Çünki fələstinlilərin səhvindən istifadə edən İsrail müharibə yolu ilə Fələstin torpaqlarını işğal etdi. Hələ də İsrail işğal etdiyi Fələstin torpaqlarını azad etməyib. Baxmayaraq ki, BMT Təhlükəsizlik Şurası bir neçə dəfə işğal edilən Fələstin torpaqlarının azad edilməsi haqqında qətnamələr qəbul edib. AXC hakimiyyəti bunu bilir və görürdü. Təcrübəsizlikdən, səriştəsizlikdən millətə sağalmayacaq yara vururdular. Bu isə başlanmazdır. Qanunvericilikdə də var. Qanunu bilmədən cinayəti törətmək heç kəsi cəzadan xilas etmir. Bunu Elçibəy hakimiyyəti bilməli idi. Bilmirdisə, niyə prezident seçilməyə səy göstərirdi? Nəzərə almaq lazımdır ki, 1993-cü ilin fevral ayına qədər Azərbaycan Dağlıq Qarabağın 60 faizinə tam nəzarət edirdi. Keçmiş Hadrut rayonunun cəmi bir kəndi erməni işğalında qalmışdır. Əgər əvvəllər Hadrutla Ermənistan arasında məsafə 15 km idisə o, 50 km çatdırıldı. Bütün Ermənistanla yaxın olan sərhəd kəndləri azad edildi. Aparılan uğurlu hücumun qarşısı birdən birə dayandırıldı. Niyə? Bax, bu sualın cavabını hələ də AXC-nin hakimiyyətdə olmuş nümayəndələri bu günə qədər cavab verməyiblər.

XOCALI SOYQIRIMINI DÜNYA MİQYASINDA TANIDA BİLİRİKMİ?

Dünya yaranandan bu günədək soyqırımı hallarına çox rast gəlinib. Xüsusən, baş verən soyqırımlar müharibələrə, daxili etnik və dini toqquşmalara, müstəmləkə imperiyalarının yaradılmasına xas olan əlamətdir. Orta əsrlər tarixində müstəmləkə siyasəti aparən şahlıqlar insanlara qarşı ən qəddar cinayət üsullarından istifadə etməkdən çəkinməmişlər. Bununla digər xalqların da gözlerini qorxutmaq və müqavimət niyyətində olan əhalini qeyri-şərtsiz təslim olmağa vadar etmək olub. Tarixi mənbələrə əsaslanaraq, demək olar ki, Amerika aboriginlərinin soyqırımı bəşər tarixində ən genişmiqyaslı soyqırımı hadisəsidir. Məhv edilmiş insanların sayı 10 milyonlardır. Avstraliya aboriginlərinin soyqırımı da həyata keçirilmişdir. Belə ki, 1788-ci ildən başlayaraq Avstraliyada Avropa müstəmləkəçiləri məskunlaşmağa başladılar. O zaman yerli aboriginlərin sayı təxminən 750000 nəfər təşkil edirdi. Lakin 1911-ci ildə onların sayı cəmi 31000 nəfər idi. Onların əksəriyyəti xəstəlikdən, deportasiyadan, qətləndirilmədən və aclıqdan həlak oldu. Almanlar tərəfindən Namibiyanın yerli xalqlarının məhv edilməsi nəticəsində 65000 xerero (onların 80 faizi) və 10000 nama (onların 50 faizi) həlak olmuşdur. 1985-ci ildə BMT Namibiya yerli xalqlarının məhv edilməsi cəhdini XX əsrin birinci soyqırımı aktı kimi qiymətləndirdi. 2004 ildə Almaniyə hakimiyyəti Namibiya soyqırımının törədilməsini etiraf etdi və rəsmi üzr istədi.

Əvvəli Səh. 6

XX əsrin ən səs-küylü genosid faktlarına nasist Almaniyası tərəfindən yəhudilərin məhv edilməsini (Xolokost), almanların tərtib etdiyi "Ost planı"nı, İkinci Dünya müharibəsi zamanı Paveliçin xorvat rejimi tərəfindən serblərin məhv edilməsini, Yaponiya ordusu tərəfindən törədilmiş beynəlxalq cinayətləri (müharibə bitdikdən sonra müttəfiqlər tərəfindən hərbi cinayətlərin törədilməsində ittiham olunan təxminən 5000 yapon hərbiçisi üzərində məhkəmə prosesləri keçirilmiş və onların 4400 nəfəri məhkum edilmiş, 1000 nəfərinə isə ölüm cəzası kəsilmişdir), 1975-1979 illərdə Pol Pot və İyənq Sari rejimi tərəfindən Kambocada 3 milyona qədər insanın məhv edilməsini, 1994-cü ildə Ruandada baş vermiş soyqırımını (bunun nəticəsində 800 minə yaxın insan həlak olmuşdur), 1995-ci ildə Srebrenisada Bosniya müsəlmanlarının Bosniya serbləri tərəfindən kütləvi qırğını, Darfurda yerli əhəlinin soyqırımını (BMT hesablamalarına əsasən, həlak olanların sayı 180 mindən artıqdır) və s. aid etmək olar. Qəbul edilən qərarlara və yuxarıda qeyd olunan prinsiplərə əsasən, demək olar ki, ermənilərin 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı şəhərində törətdikləri kütləvi insan qətləmi soyqırımını aktları kateqoriyasına aiddir. Ermənilərin törətdiyi bu soyqırımını nəticəsində 613 nəfər azərbaycanlı, o cümlədən, 63 azyaşlı uşaq, 106 qadın, 70 qoca qətlə yetirilmişdir. 8 ailə bütövlükdə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirmiş, 487 nəfər yaralanmış, onlardan 76-sı uşaq, 1275 dinc sakin esir götürülmüş, 150 nəfər isə itkin düşmüşdür. Xocalı hadisələrini beynəlxalq hüquq əsasında soyqırımını cinayəti aktı kimi təsvir etmək mümkün deyil: 1. BMT Baş Assambleyası tərəfindən 260 A (III) sayılı qətnamə ilə qəbul edilmiş 9 dekabr 1948-ci il tarixli "Soyqırımını cinayətinin qarşısının alınması və ona görə cəzalar" Konvensiyası. 2. Nürnberq Hərbi Tribunalının Nizamnaməsi. 3. Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Yuqoslaviya üzrə Nizamnaməsi (maddə 4). 4. Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Ruanda üzrə Nizamnaməsi (maddə 1). 5. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin statusu (maddə 6). 6) Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (maddə 103). 7) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycanlıların soyqırımını haqqında" 26 mart 1998-ci il tarixli Fərmanı.

XOCALI FACİƏSİNİN SOYQIRIMI CİNAYƏT KİMİ TANINMASININ HÜQUQİ NƏTİCƏLƏRİ

Beynəlxalq hüquq soyqırımını cinayəti ilə bağlı müəyyən etmişdir: 1. Soyqırımını cinayəti törətmiş şəxslərin cinayət təqibi və cəzalandırılması qaçılmazdır. 2. Cinayət tərkibi təkcə soyqırımını aktının törədilməsi deyil, həm də soyqırımını törədilməsi məqsədi ilə sui-qəsd, soyqırımını törədilməsinə birbaşa və açıq şəkildə təhrikçilik, soyqırımını törədilməsinə qəsd və soyqırımında iştirakdır. 3. Soyqırımını törətmiş şəxslərə universal yurisdiksiyanın prinsipləri tətbiq edilməlidir. 4. Soyqırımını cinayəti törədilərkən əmrin icrasına istinad etmək məsuliyyətdən azad etmir. 5. Rəhbərlər soyqırımını cinayətinin qarşısının alınması üzrə hərəkətləri həyata keçirmədiklərinə görə məsuliyyət daşıyırlar. 6. Soyqırımını cinayətlərinə cinayət məsuliyyətinin tətbiqinə cəlb etmə müddəti tətbiq edilmir. 7. Soyqırımını cinayətinə münasibətdə qanunun retroaktiv tətbiqinə yol verilir. 8. Soyqırımını cinayəti törətmiş şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmələri üçün tələb edən ölkəyə verilməlidirlər. Beləliklə, Xocalı şəhərində əhaliyə - ermənilər tərəfindən etnik azərbaycanlılara qarşı törədilmiş hərəkətlər beynəlxalq hüquq sənədlərə uyğun olaraq soyqırımını kimi təsvir olunur və beynəlxalq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq bəşəriyyətə qarşı cinayətdir. Bu gün Ermənistanın işğalçı siyasətinə məruz qalan bir milyondan çox azərbaycanlı ağır şəraitdə yaşayır - onlar çadır şəhərciklərində, yığıla evlərdə, yük vaqonlarında və yaşayış üçün uyğun olmayan digər yerlərdə sığınacaq tapmışlar. BMT Təhlükəsizlik Şurasının Azərbaycan Respublikası ərazilərinin Ermənistan ordusu tərəfindən işğalı ilə bağlı 1993-cü ilin aprelinde qəbul etdiyi 822 sayılı, iyulda qəbul etdiyi 853 sayılı, oktyabrda qəbul etdiyi 874 sayılı və noyabrda qəbul etdiyi 884 sayılı qətnamələrə Ermənistan dövləti tam etinasızlıq göstərir və bununla da beynəlxalq birliyə hörmətsizlik göstərir. Dağlıq Qarabağ probleminin ədalətli həlli uğrunda Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi ardıcıl, prinsiplial və qətiyyətli siyasi xətt, Azərbaycan Respublikasının konstruktiv mövqeyi dünya dövlətlərinə yaxşı bəllidir. Problemin sülh və danışıqlar yolu ilə həllinin əsas istiqamətləri 1996-cı ilin dekabrında ATƏT-in Lissabon Sammitində dünyanın 53 dövləti tərəfindən bəyənilmiş və dəstəklənmişdir. Xatırlamaq lazımdır ki, Xocalı soyqırımını şahidlərinin ifadələrindən və aparılan araşdırmalar zamanı məlum olmuşdur ki, ermənilər tərəfindən qətlə yetirilmiş azərbaycanlı uşaqların sinəsi yarılıb ürəkləri parçalanmış, əksər meyitlər isə tikə-tikə doğranmışdır. Təbii ki, bu cinayət cəzasız qalmaqacaq. BMT Təhlükəsizlik Şurası beynəlxalq cinayət törətmiş fiziki şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün "ad hoc" qaydasında ilk dəfə 23 fevral 1993-cü il tarixli 808 nömrəli və 25 may 1993-cü il tarixli 827 nömrəli qətnamələrinə əsasən "1991-ci ildən keçmiş Yuqoslaviya ərazisində törədilmiş beynəlxalq

Ermənilər dünyada Xalq kimi tanınır və həşsi

humanitar hüququn ciddi pozuntularına görə məsuliyyət daşıyan şəxslərin təqib edilməsi üzrə Beynəlxalq Tribunal" yaratmışdır. Bu tribunalın əsasnaməsi də təsdiq olunmuşdur. Keçmiş Yuqoslaviya üzrə Beynəlxalq Cinayət Tribunalının (KYBCT) birinci hökmü 29 noyabr 1996-cı ildə çıxarılmışdır. Ümumilikdə 144 məhkəmə prosesi keçirilmişdir (o cümlədən, 94-ü serblərə, 33-ü xarvatlara, 8-i Kosovo albanlarına, 7-si Bosniya müsəlmanlarına və 2-si makedoniyalılara qarşı). Həm də Haaqa Tribunalının ittihamları Bosniya serblərinin rəhbəri P.Mladiç və R.Karadiçə qarşı da irəli sürülmüşdür. İkinci Beynəlxalq Tribunal Ruanda (RBCT) üzrə yaradılmışdır. Bu məhkəmənin vəzifəsi 1994-cü ildə Ruandada və qonşu ölkələrdə soyqırımının bəşəriyyət əleyhinə cinayətin araşdırılması idi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1994-cü il noyabrın 8-də qəbul etdiyi 955 sayılı qətnaməsinə əsasən, "1994-cü ilin 1 yanvarından 31 dekabrına qədər Ruanda ərazisində və qonşu dövlətlərin ərazilərində törədilən soyqırım və digər oxşar pozuntulara görə məsuliyyət daşıyan Ruanda vətəndaşları tərəfindən törədilən beynəlxalq humanitar hüququn ciddi pozuntularına görə məsuliyyət daşıyan şəxslərin məhkəmə qaydasında təqib edilməsi üzrə Beynəlxalq Tribunal" yarandı və onun əsasnaməsi təsdiq olundu.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, ilk dəfə olaraq, kütləvi insan qətləmlərinin soyqırımını sayılması təklifini 1933-cü ildə yəhudi əsilli polşalı hüquqşünas Rafael Lemkin İspaniyada keçirilən cəza hüququnun eyniləşdirilməsinə dair V beynəlxalq konfransda irəli sürmüş və uzun müzakirələrdən sonra təklifini qəbul etdirə bildi. Sonradan, yeni müharibənin Almaniyanın məğlubiyyəti ilə başa çatmasından sonra Nürnberq Beynəlxalq Hərbi Tribunalı nasistləri "insanlıq əleyhinə cinayətlərin" törədilməsi barədə qərar qəbul etdi. Qərar "genosid" sözü ittihamnamə aktına daxil edildi. "Soyqırımını cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında" BMT Baş Məclisinin 9 dekabr 1948-ci il tarixli qətnaməsi qəbul edilmişdir. Konvensiya 19 maddədən ibarətdir. İndiyədək dünyanın 153 ölkəsi bu Konvensiyayı ratifikasiya etmişdir. 31 may 1996-cı ildə Azər-

baycanın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən imzalanmış qərarla bu Konvensiyaya qoşulduğunu bəyan etmişdir. 25 iyun 1996-cı ildə isə Azərbaycan parlamenti bu qanunu ratifikasiya etmişdir. Konvensiya soyqırımını beynəlxalq hüquq normalarını pozan cinayət əməli kimi təsvir etmişdir. Həmin Konvensiyanın 1-ci maddəsində qeyd olunur ki, razılığa gələn tərəflər sülh və yaxud müharibə dövründə törədilməsindən asılı olmayaraq soyqırımını, beynəlxalq hüquq normalarını pozan cinayət olduğunu təsdiq edirlər və bu cinayətin qarşısını almaq və cəza tədbirlərini həyata keçirmək öhdəliyini götürürlər. Bu sənədi imzalamış dövlətlər soyqırımının qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək və ona görə cəzalandırmaq öhdəliklərini öz üzvlərinə götürmüşlər. Soyqırımını anlayışının hüquqi mənası BMT Baş Assambleyasının 9 dekabr 1948-ci il tarixli 260 A sayılı qətnamə ilə qəbul etdiyi "Soyqırımını Qafqazda imperiyalar və ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə köçürülməsi cinayətinin qarşısının alınması və ona görə cəzalar haqqında" Konvensiya ilə müəyyən edilmişdir ki, hər hansı milli, etnik, irqi və ya dini qrupların tam və ya qismən məhv edilməsi niyyəti ilə aşağıdakı hərəkətləri bildirir:

- belə bir qrupun üzvlərinin qətlə yetirilməsi;
 - belə bir qrupun üzvlərinə ciddi bədən xəsarətləri və əqli poçğunluq yetirilməsi;
 - hər hansı belə bir qrup üçün qəsdən onun tam və ya qismən məhvini hesablanmış həyat şəraitinin yaradılması;
 - belə bir qrup arasında uşaq doğumunun qarşısının alınmasına hesablanmış tədbirlər;
 - uşaqların zorakılıqla bir insan qrupundan digərinə verilməsi.
- Soyqırımını cinayəti üçün xüsusi niyyətin olması zəruri element sayılır. Bu obyektiv soyqırımını cinayətinin digər analogi beynəlxalq cinayətlərdən fərqləndirir. Soyqırımını cinayətini təşkil edən əməllərdən hər biri şüurlu və əvvəlcədən düşünülmüş olur. Bu əməllər heç bir halda təsadüf və ya ehtiyatsızlıq nəticəsində törədilə bilməz. Soyqırımını cinayətinin təhlili zamanı onun 3 əsas hissəsi üzə çıxarılır:
- məlum, milli, etnik, irqi və ya dini qrupun varlığı;

- belə bir qrupun tamamilə və ya qismən məhv edilməsi niyyətinin olması.

Soyqırımını qurbanlarının müəyyən edilməsinin həlledici əlaməti onların fərdiliyi deyil, məhz onların qrupa mənsubluğu; - niyyət qrupun məhv edilməsindən ibarət olmalıdır.

Ümumiyyətlə, beynəlxalq hüquq ermənilərin Xocalıda törətdikləri vəhşiliklərin soyqırımını aktı olaraq beynəlxalq birlik və Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi tərəfindən tanınmasında hüquqi imkanlar mövcuddur. Təbii bu qərar verilərsə, bir daha ermənilər dünya xalqları və dövlətləri tərəfindən vəhşi xalq kimi tanınacaq.

i.ƏLİYEV